ریسک نقدینگی

1. سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی

آیین‌نامه ریسک نقدینگي در جهت مدیریت اثربخش استفاده بهینه از منابع بانک و در راستاي تأمین سود ذینفعان در چارچوب سیاست‌های مرتبط با تسهیلات و سرمایه‌گذاری هم‌جهت با ضرورت‌های قانوني و نظارتي تدوین‌شده است. این آیین‌نامه در جهت شناسایي، اندازه‌گیری، نظارت، کنترل و گزارش دهي ریسک نقدینگي و نرخ سود می‌باشد.

2. واحدهای اجرایی ریسک نقدینگی

- ✓ **مدیر ریسک:** مدیر ریسک علاوه بر اجرای آیین‌نامه ریسک نقدینگی وظیفه اندازه‌گیری و نظارت بر وضعیت ریسک نقدینگی را دارد و مسئول ارائه گزارش‌های ادواری ریسک نقدینگی به مدیریت ارشد بانک می‌باشد. این کار با همکاری مدیریت مالی و به کمک سیستم‌های اطلاعاتی بانک انجام می‌شود.
- ✓ **مدیریت مالی:** این مدیریت همراه با مدیریت ریسک به‌طور مشترک مسئول اجرای آیین‌نامه ریسک نقدینگی و نظارت بر ریسک نقدینگی بوده و موظف به ارائه گزارش‌های به هنگام به مدیریت ارشد بانک می‌باشد.
- ✓ **کمیته منابع و مصارف ([1] ALCO):** مهم‌ترین نقش کمیته منابع و مصارف (ALCO) این است که به کمیته عالی مدیریت ریسک و هیئت‌مدیره پاسخگو است.

ALCO مسائل و موضوعات زیر را پیگیری می‌کند:

- بررسی و کنترل شاخص‌ها و نسبت‌های مالی و انحرافات از بودجه با توجه به پیش‌بینی بودجه عملیاتی سالانه؛
- تصمیم‌گیری در خصوص میزان و ترکیب مطلوب و بهینه مصارف شامل مصارف اعتباری، ارزی، سرمایه‌گذاری، نقد و شبه نقد اعم از ریالی و ارزی و بازار بین‌بانکی بر اساس میزان تأثیرگذاری در سودآوری بانک بر اساس بودجه عملیاتی سالانه؛
- تصمیم‌گیری در خصوص نرخ‌های تجهیز و تخصیص منابع ریالی و ارزی با توجه به نیاز، نرخ‌های رقبا و نرخ‌های بازار بین‌الملل و نیز حدود اختیارات واحدهای اجرایی جهت تغییر در نرخ‌های مذکور بر اساس میزان تأثیرگذاری در سودآوری بانک بر اساس بودجه عملیاتی سالانه؛
- تصمیم‌گیری در خصوص راهکارهای پوشش نقدینگی بر اساس نقدینگی مصوب بانک درکمیسیون عالی استراتژی و کمیسیون عالی ریسک؛
- تعیین نرخ سود بین واحدی؛
- بررسی و تصویب برنامه احتیاطی در مواجهه با شرایط بحران نقدینگی با توجه به میزان تأثیرگذاری در سودآوری بانک و درصورتی‌که بالاتر از اختیارات کمیسیون می‌باشد گزارش مربوطه به کمیسیون استراتژی و هیئت‌مدیره ارسال شود؛

[1] Asset Liability Committee

- کنترل سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها، روند سودآوری بانک، ساختار هزینه‌های بانک، نسبت‌های درآمدهای مشاع و غیر مشاع، نرخ بازدهی دارایی‌ها و سهام و بهای تمام‌شده پول در حدود اختیارات و تأثیر در سودآوری بانک بر اساس بودجه مصوب سالانه؛
- بررسی و تصمیم‌گیری در خصوص میزان سقف سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و کالا؛
- بررسی عملکرد پرتفوی سرمایه‌گذاری بانک و در صورت انحراف از بودجه ارائه راهکارهای مناسب برای رسیدن به اهداف عملیاتی بانک؛
- کنترل و پایش نرخ تسهیلات و بازدهی دارایی‌های مختلف بانک (تسهیلات، سرمایه‌گذاری، بازار بین‌بانکی و ...) بر اساس میزان تعیین‌شده در بودجه سالانه بانک؛
- کنترل و پایش نرخ متوسط هزینه تأمین منابع بانک بر اساس میزان تعیین‌شده در بودجه سالانه؛
- اتخاذ سیاست‌های مناسب جهت حفظ مارجین سود منابع و مصارف متناسب با میزان تعیین‌شده در بودجه سالانه و ارائه پیشنهاد و راهکارهای مناسب به کمیسیون عالی استراتژی؛
- تعیین و تصویب میزان نقدینگی احتیاطی سالانه متناسب با بودجه سالانه، مقررات و قوانین موجود و پیشنهاد هیئت‌مدیره؛
- اطمینان از کنترل و رعایت و حفظ میزان نقدینگی در شرایط زمانی مختلف؛
- نظارت بر فعالیت‌های بین‌بانکی؛
- پیشنهاد حدود برای فعالیت‌های بین‌بانکی برای تصویب در هیئت‌مدیره؛

- ✓ **کمیته عالی مدیریت ریسک**: این کمیته متشکل از سه نفر از اعضای غیرموظف هیأت مدیره (رئیس، نایب‌رئیس و یکی از اعضای غیرموظف هیأت مدیره) با حق رأی، مشاور ارشد هیأت مدیره در حوزه ریسک با حق رأی، دبیر کمیسیون ریسک بدون حق رأی و معاونت بانکی و بانکداری خرد بدون حق رأی است که بر فعالیت‌های مدیریت ریسک بانک نظارت دارند و مسئولیت مدیریت کلان ریسک‌های بانکی و بررسی و پیشنهاد سیاست‌های مدیریت ریسک و حدود پذیرش ریسک و حصول اطمینان از در دسترس بودن زیرساخت‌ها، منابع و سیستم‌های موردنیاز مدیریت را بر عهده‌دارند.
- ✓ **هیأت مدیره**: دارای مسئولیت نظارت، بازبینی و تصویب دوره‌ای آیین‌نامه نقدینگی است.

3. برنامه تداوم فعالیت

به‌منظور ایجاد ثبات بانکی، ارزیابی توانایی بانک‌ها در مقابله با شوک‌های حادث‌شده در بازارهای داخلی و جهانی بسیار مهم است. بدین ترتیب نتایج تغییرات حدی در متغیرهای برون‌زای ترازنامه‌ای و اقتصاد کلان موردمحاسبه و ارزیابی قرار می‌گیرد.

همچنین تحلیل سناریو از طریق طراحی سناریوهای فرضی مبتنی بر تغییر شرایط اقتصاد کلان و تأثیر آن بر ترازنامه بانک انجام می‌گیرد که شامل ساختن سناریوهایی از تغییرات نرخ تورم و سایر متغیرهاست .این تحلیل، اثرات این تغییرات بر میزان تسهیلات غیر جاری بانک را نشان می‌دهد. این گزارش به‌صورت فصلی توسط واحد ریسک تهیه می‌شود.

4. روش سنجش ریسک نقدینگی

بانک سامان برای مدیریت ریسک نقدینگی، وضعیت شکاف نقدینگی (عدم تطابق دارایی و بدهی به‌صورت شکاف دارایی-بدهی) را به‌صورت هفتگی موردبررسی قرار می‌دهد. برای این منظور شکاف نقدینگی در بازه‌های زمانی کمتر 7 روز، بین 7 تا 14 روز، بین 14 تا 30 روز، بین 30 تا 60 روز، بین 60 تا 90 روز، بین 90 تا 180 روز، بین 180 تا 270 روز و بیشتر از 270 روز برای ریال و ارزها را محاسبه می‌کند. همچنین بانک از نسبت پوشش نقدینگی (LCR) اقدام به نظارت بر نقدینگی خود می‌کند. در این نسبت، هدف تقریب بازگشت دارایی‌هایی است که باید توان پوشش خروج منابع را برای 30 روز را داشته باشند.

5. سازوکارهای کنترل و پایش ریسک نقدینگی

گزارشات متعدد تحلیل وضعیت نقدینگی توسط مدیریت خزانه داری و اداره ریسک تهیه و در اختیار ALCO قرار می گیرد و ALCO با دقت نظر ریسک های نقدینگی بانک را پایش و درصورت لزوم راهکارهای کنترلی را تعریف می نماید.